

dalje s simpatijami. Komaj čakamo, kaj bo . . . In — kdo zmaga? Lučkov! Trpkost se nas polasti, pa ne toliko radi Lučkova, (ta že itak nima ničesar več izgubiti pri nas), ampak na dvo-boj s a m. In kako tudi ne! Dvoboj, ki v svoji razsodni „pravičnosti“ daje zmago — Lučkovu . . . No, Lučkov vseeno ne doseže tega, kar je želel, spoštovanja pri občinstvu in ljubezni pri Maši, nevesti ubitega Kisterja! — Celotni vtisek „Prkonjice“ je ugoden.

„Zapisci suvišna čovjeka“ so pisani v podobi dnevnika gladko in zanimivo. Turgenjev je mojster v izbiranju prizorov, ki res spadajo k povesti in nam pomalem a vztrajno odpirajo pogled v idejo, ki jo je objel pisatelj v svoji koncepciji in nam jo misli končno v vsej celoti in jasnosti postaviti pred oči. Junak črtice — sam se imenuje „suvišen čovjek“, ker nima značaja, da bi zbujal pozornost in bi ga družba upoštevala — je v nekem oziru blag značaj, ki bi se žrtvoval za Lizo, da bi jo rešil iz pogube, katera ji preti iz razmerja do kneza N. Toda Liza ceni tisti na zunaj mogočni in malo afektirani nastop kneza N. bolj ko mirni značaj „suvišnoga čovjeka“. (Nekaj sličnega kot v „Prkonjici“). No, Liza ni srečna. Zunanji blesk moti; ni vse zlato, kar se sveti.

„Tri susreta“ je lepa črtica. Vsa stvar ima neko mistično ozadje, neko nejasnost položaja, ki pa prav radi tega vleče in zanima. Čitatelju se godi kakor junaku črtice, ki nekaj doživlja in se srečuje z nekimi ljudmi, a je vse tako skrivnostno, da pride in izgine kakor sen . . . Črtica je zanimiva, a posebnega jedra nima.

„Mumu.“ Slika, kratka sicer, (najkrajša v zbirki) a lahko bi se reklo — najboljša. Nekaj pristno ruskega, a zraven, rekel bi — pristno slovenskega. Prestavite jo in dajte jo v roko ljudstvu, in stavim, da bo ugajala. A berite jo sami in imeli boste umetniški užitek! „Mumu“ je res nekaj krasnega. Ko bi naša „Slovenska Matica“ ali pa „Družba sv. Mohorja“ izdajala kako „Slovansko knjižnico“, bi morala priti „Mumu“ na vrsto med prvimi!

„U predvečerje“ se nam pripoveduje nekam na dolgo in široko. Najdaljša je v zbirki, a gledé umetniške vrednosti se nam zdi, da zaostaja za drugimi.

Turgenjev, v kolikor se dá posneti iz imenovanih črtic, je umetnik, ki smatra umetnost za poklic in ki ustvarja resno in s preudarkom. Hrepeni po idealu, a ideal mu je le bolj naravni človek — človek sam na sebi. Do nadnaravnega elementa v človeku se Turgenjev ne povzpne tako lahko. Dušo secira do zadnjih nians; na človeku vidi dobro in slabo stran. Navdušuje se za dobro in sviri pred hudim,

a le bolj z naravnega, rekel bi — laiškega stališča. Za čednost se vnema, ker je lepa sama na sebi; podli značaji so mu zoprni, ker odbijajo že po svoji naravi. Taka je tudi morala njegova. Zeló veliki pregreški se mu zdé greh; a če bi bil kdo prišel takrat, ko je povest pisal in bi mu bil rekel, da to in ono tudi ne gre — tedaj, stavim, ne bi bil Turgenjev tega verjel in pomilovalno bi bil zmajal z glavo . . . Toda lasciven Turgenjev v omenjenih črticah ni. Brez dvoma je dobiti dovolj zdravega jedra v njih. „Matica Hrvatska“ naj zbira in izbira le še dalje dela slovanskih pisateljev! Potrebujemo dobrih spisov v prevodih, zlasti ruskih. P. P.

Češka književnost.

Dr. Josef Kalousek: **Obrana knižete Václava Svatého** proti myšlenkám a křivým úsudkům o jeho povaze. 2. rozmn. vydání. S titul. obrazem a 28 obrázky v textu. — Prva izdaja „Obrany“ je izšla l. 1872., in šele zdaj po 30 letih so izdali drugo izdajo tega zeló zaslužnega dela. Skoraj ni češkega svetnika, katerega bi se ne bil zgodovinski lažikriticizem dotaknil s svojim strupenim duhom. Omenjam samo sv. Janeza Nepomučana, sv. Ljudmilo, sv. Vojteha, sv. Prokopa. Brez obrekovanja ni ostal niti sv. Vaclav, katerega so lažiliberalni zgodovinarji slikali kot slabiča. Zató je g. pisatelj prav storil, da je po prvi izdaji knjige dalje proučeval zgodovino in rezultat svojega proučevanja po 30 letih zopet naznanil občinstvu. — V uvodu pisatelj razlaga vzrok, zakaj je spisal to knjigo, ter pravi: „Razširjajo se neresnične sodbe in trditve o možu, ki je bil v prejšnjih časih zelo spoštovan; sliši se večkrat, da je bil slaboten bojzljivec, češ, da je rajši prostovoljno plačeval danj, namesto da bi se branil proti sovražniku“, in dostavlja: „Razširiti pravičnejše sodbe in trditve o značaju kneza Vaclava, je namen le-teh listov.“ Z veliko natančnostjo, ki priča o vestnem proučevanju zgodovinskih razmer, slika dr. Kalousek najprej zgodovino svetega Vaclava, potem se obrača k virom življenjepisa sv. Vaclava, katere kritično ocenjuje, in brani svetnika proti razširjenemu obrekovanju. Knjiga Kalouskova je polna dragocenega zgodovinskega gradiva. Fr. Štingl.

Moje divadelni toulky (Z uplynulých dob III.) Vypravuje Fr. Ad. Šubert. Svázek II. V Praze. Tiskem a nakladem české grafické společnosti „Unie“. 1902. Strani 185. — V tem zvezku je nabral Šubert spomine s francoskih gledišč. Pariške glediške razmere nam natančno popisuje, pisatelje, igravce, način ponašanja, iz-